

UNEC

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

«TƏSDİQ EDİRƏM»

«Biznes və logistika» kafedrasının
müdiri i.e.n., dos. Əliyev M.Ə.
« 09 » sentyabr 2025-ci il

«LOGİSTİKANIN ƏSASLARI» fənni üzrə

İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI

(Syllabus)

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu:	00519
Fənnin növü:	<u>əsas</u>/seçmə
Tədris ili:	2025/2026
Tədris semestri:	Yaz/<u>Payız</u> (P-2)
Tədris forması:	<i>əyani/qiyabi/onlayn</i>
Fakültə:	<i>«Biznes və Menecment»</i>
Qrup:	950-6/950-7/950-8 (II kurs)
Tədris yükü:	60 saat (mühazirə/məşğələ - 30/30)
Kredit sayı:	6 (altı)

II. Müəllim haqqında məlumat

Fənni tədris edən müəllim:	<i>Məhərrəm Əkbərov, i.e.n., dos.</i>
Kafedra:	<i>«Biznes və logistika»</i>
E-mail ünvanı:	<i>maharram_akbarov@unec.edu.az</i> akbarov.mag@mail.ru
İş telefonu:	<i>(012) 440-3367</i>

III. Fənnin təsviri

Son illər ərzində kommertiya müəssisələrinin biznes məqsədlərinin həllinin logistik metodlarına olan tələbat xeyli artmışdır. Logistika - istehlakçılarının artmaqda olan tələbatının tam ödənilməsi məqsədləri üçün xammal ehtiyatları, materiallar, başa çatmamış istehsal, hazır məhsul, xidmətlər və bununla bağlı olan informasiya axınlarının istehsal yerindən istehlak yerinə çatdırılması üzrə (idxalat, ixracat, daxili və xarici yerdəyişmələri də nəzərə almaqla) planlaşdırma, idarəetmə və nəzarət deməkdir. Logistika - biznes-konsepsiyadır və o, şirkətin resurslarından qeyri-səmərəli istifadə olunmasının qarşısının alınması üçün bir-biri ilə bağlı olan ayrı-ayrı elementlərin ümumi prosesə cəlb olunmasına əsaslanır. Müasir logistik konsepsiyalar kommertiya müəssisələrinin strateji və operativ idarə edilməsində uğurla tətbiq olunurlar. Müasir logistik idarəetmənin biznes praktikasına tətbiq olunması şirkətin bazardakı təşkilati-iqtisadi dayanıqlığının yüksəldilməsinə imkan verir və onun resurslarının məsrəflərinin ümumi səviyyəsini azaltmağa şərait yaradır.

IV. Fənnin məqsədi və vəzifələri

«Logistikanın əsasları» fənninin mənimsənilməsindən məqsəd gələcək mütəxəssisin peşə fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə hazır olması, ona iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin müəssisələrinin, təşkilatlarının, birliklərinin idarə edilməsində müasir logistik alətlərdən istifadə etmək bacarığının aşılmasıdır.

Fənnin tədrisi qarşısında duran vəzifələr aşağıdakılardan ibarətdir:

1. İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin (o cümlədən, kommertiya sahəsinin) müəssisələrinin, təşkilatlarının, birliklərinin idarə edilməsi sahəsində logistika yanaşması mövqeyindən nəzəri biliklərin mənimsənilməsi;
2. Təchizatın və bölüşdürülmənin idarə edilməsi sahəsində istifadə olunan logistika alətlərinin öyrənilməsi;
3. Təşkilatların ehtiyatlarının idarə edilməsi sahəsində logistika alətlərinin nəzərdən keçirilməsi;
4. Anbarlaşdırmanın logistikasının nəzəri aspektlərinin öyrənilməsi;

Kursu bitirdikdən sonra tələbə müasir kommertiya fəaliyyəti sferasının nəzəri əsasları, onun təşkil olunması prinsipləri haqqında biliyə yiyələnir, bu fəaliyyətin həyata

keçirilməsində praktiki bacarıq və vərdişlərə malik olan kommertiya işçisi kimi formalaşır, kommertiya fəaliyyətinin müasir forma və metodları, həmçinin beynəlxalq kommertiya fəaliyyətinin xüsusiyyətləri və əsas inkişaf istiqamətləri haqqında geniş təsəvvürə malik olur.

V. Fənnin tədrisinin nəticələri (hədəfləri):

Kursu bitirdikdən sonra bakalavr maddi axınların hərəkətinə olan logistik yanaşmanın mahiyyətini, logistik sistemlərin qurulması prinsiplərini, logistika sahəsində hazırda mövcud olan texnoloji, informasiya və təşkilati innovasiyaları və s. dərk edir, onun təşkil olunması prinsipləri haqqında biliyə yiyələnir, logistikanın inkişafının ən vacib istiqamətləri haqqında geniş təsəvvürə malik olur.

1. Kommertiya logistikası sistemlərini, logistik planlaşdırmanı və modelləşdirməni mənimsəyən məzun bu bilikləri, özünə xas norma və qaydalara malik olan müxtəlif logistik fəaliyyət sahələrində tətbiq edə bilər.
2. İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin inkişafının təmin edilməsi üçün qabaqcıl logistik strategiyaların və texnologiyaların tətbiqini reallaşdırır.
3. Logistik sistemlərin düzgün təşkil olunması sayəsində firma tərəfindən əhəmiyyətli rəqabət qabiliyyətliliyini əldə etmək imkanını yaradır.
4. Müxtəlif xarakterli logistik məsələlərin həlli üçün müasir resurslardan, o cümlədən, rəqəmsal texnologiyalardan istifadə etmək imkanını qazanır.

Kursun tədrisi başa çatdıqdan və bütün mövzular mənimsənildikdən sonra tələbələr:

Bilməlidirlər:

- logistikanın məqsədlərini, vəzifələrini, funksiya və metodlarını;
- logistik zəncirləri və sxemləri;
- müasir anbarlaşdırma texnologiyalarını;
- logistik prosesləri;
- logistikada nəzarəti və idarə etməni;
- alış və kommertiya logistikasını.

Bacarmalıdır:

- fənnin tədrisi əsasında qazanılmış bilik və bacarığını əmək fəaliyyətinin müxtəlif sahələrində tətbiq etməyi;
- logistik axınlarının səmərəli təşkili olunması zəncirlərini və sxemlərini tətbiq etməyi;
- təşkilatın logistik proseslərinin idarə olunmasını;
- anbarların və nəqliyyat şöbələrinin optimal işinin təşkil olunmasını – outsorsinq təşkilatlarından xidmətlərindən istifadə olunmasını da daxil etməklə;
- gömrük və sığorta şirkətləri ilə işin təşkilini;
- logistik əməliyyatların növlərinin seçilməsi üzrə qərar qəbul etməyi;
- logistika ilə bağlı sənədləşmələrinin məzmununun və şərtlərinin icmalını etməyi;
- qruplarda işləməyi, analitik sənədlərin yerinə yetirilməsi və əldə edilən nəticələrin təqdimatını tərtib etməyi.

VI. Fənnin mühazirə mövzuları

Fənnin tədrisi prosesində tələbələrə aşağıdakı mövzularda mühazirələr təqdim ediləcək:

1. Logistika anlayışı, vəzifələri, prinsipləri və funksiyaları
2. Logistika konsepsiyası və logistik sistemlərdə axınların idarə olunması
3. Logistikada strategiya və planlaşdırma
4. Logistikada təşkilati və idarəetmə məsələləri
5. Təchizat zəncirinin mahiyyəti və təchizat zəncirində logistikanın rolu
6. Satınalma logistikası və məhsul keyfiyyətinə nəzarət
7. İstehsal prosesləri logistikası
8. Bölüşdürmə, satış logistikası və marketinq siyasəti
9. Tələb (sifariş) idarəetməsi və logistik müştəri xidmətləri
10. İntinventarlaşdırma logistikası. Ehtiyatların idarə edilməsi
11. Anbar və yük emalı logistikası
12. Nəqliyyat logistikası
13. Beynəlxalq daşımaların tənzimlənməsi və gömrük logistikası

14. İnformasiya logistikası
15. Azərbaycanda logistik servis sistemi və beynəlxalq logistika şəbəkəsinə inteqrasiya

VII. Prerekvizitlər

Fənnin tədrisi üçün öncədən tədrisi zəruri olan fənn yoxdur.

VIII. Fənnin tədris metodologiyası

Bu fənnin tədrisi prosesində mühazirələrin oxunması, interaktiv müzakirələrin aparılması, komanda şəklində layihələrin icrası, kiçik qruplarda iş, işgüzar oyunlar, xüsusi nümunələrin (keys-stadilər) öyrənilməsi və təhlili, esse yaxud sərbəst işlərin yazılması və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi kimi geniş çeşiddə tədris və təlim üsullarından istifadə edilir.

Bundan əlavə tədris və təlim prosesində xarici və yerli iqtisadi ədəbiyyatdan, habelə beynəlxalq və yerli mediadan (internet resurslarından) götürülmüş məqalələrin, real nümunələrin və xüsusi keyslərin təhlilinə, müzakirəsinə və məntiqi nəticələr çıxarılmasına xüsusi diqqət ayrılacaq. Verilən biliklərin tətbiqi bacarıqlarının formalaşdırılması üçün tələbələr mövzuya uyğun seçilmiş tapşırıqları həll edəcəklər.

Hər bir yeni mövzunun tədrisi öncəsi tələbələr müəyyən olunmuş mətnləri və onlara təqdim edilmiş (tapşırılmış) digər qiraət materialları ilə tanış olmalıdırlar.

IX. Əsas dərslik və dərs vəsaitləri

1. **Contemporary Logistics**, Paul R.Murphy Jr., A.Michael Knemeyer, Twelfth Edition, Published by Pearson Education Limited 2018 UK.
2. **International Logistics**, by Donald F.Wood, Anthony Barone, Paul Murphy, Daniel L.Wardlow, Second Edition, Published by AMACOM, New York 2002 U.S.
3. **Logistics & Supply Chain Management**, by Martin Christopher, Fourth Edition, Published by Pearson Education Limited 2011 UK.
4. Erdal Nebol – **Tedarik Zinciri ve Lojistik Yönetimi**, 1. Basım, Nobel Yayın, 2016
5. Azərbaycan Respublikasında logistika və ticarətin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi
6. İmanov T.İ. «Logistikanın əsasları», Dərslik I-II hissə, 2005
7. «Logistikanın əsasları» fənni üzrə mühazirə mətnləri. Elektron versiya (unec.edu.az)
8. «Kommersiya menecmenti», Paşayev K.P. və başqaları, 2012
9. Логистика, Р.Б. Ивуть. учебное пособие – Минск : БНТУ, 2021. – 462 с.

10. Майкл Хуго. Логистика. Руководство для профессионалов. Москва: Эксмо 2020 - 256 с.
11. Дыбская В.В. Логистика складирования: учебник для студентов вузов/В. В. Дыбская. – М.: ИНФРА-М, 2012. – 559 с.
12. [http: Port of Baku and Port Alat:](http://Port of Baku and Port Alat)
13. <http://portofbaku.com/en/>
14. <http://logist.ru/>
15. <http://www.packer3d.ru/>

X. Fənnin mühazirə mətnləri

Fənnin bütün mövzuları üzrə mühazirə mətnləri, müzakirə sualları və tapşırıqlar, habelə müxtəlif növ məşğələ materialları elektron formatda Universitetin saytında «Virtual universitet» bölməsində (www.vu.aseu.az) yerləşdirilir, «Eduman» sistemi vasitəsi ilə elektron formatda hər bir tələbənin şəxsi kabinetinə yönəldirilir.

XI. Mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

Nəzərdə tutulan dərş cədvəli (Tentative Course Outline)

Dərş cədvəli mühazirənin gedişindən asılı olaraq semestr ərzində ehtiyac yarandığı təqdirdə dəyişilə bilər:

Həftə	Mövzuların adı	Mövzunun əsas məzmunu	
1.	Logistika anlayışı, vəzifələri, prinsipləri və funksiyaları	«Loqistika» anlayışı. Logistikanın inkişaf mərhələləri. Loqistikanın inkişafını şərtləndirən amillər. Logistikanın ümumi vəzifələri və funksiyaları. Logistikanın inkişafını şərtləndirən amillər. Logistika fəaliyyətinin nəzəri əsasları və metodologiyası. Logistikanın əsas prinsipləri. Logistikanın paradiqması. Logistikanın metodologiyası və elmi bazası. Logistikanın ümumi vəzifələri. Logistikanın funksiyaları. Logistikanın əsas funksional sahələri. Logistikanın kommersiya fəaliyyəti, marketinq, ticarət proseslərinin təşkili və texnologiyası ilə qarşılıqlı əlaqəsi. Logistikanın müasir inkişaf meyilləri	1 (Fəsil 1, səh. 20-26)
2.	Logistika konsepsiyası və logistik sistemlərdə axınların idarə olunması	Logistikanın nəzəri və praktiki istiqamət kimi formalaşması. Logistika konsepsiyasının əhatə və tətbiq dairəsi. Logistikada istifadə olunan modellər və onların təsnifatı. Əsas logistik konsepsiyalar. Firmaların logistik konsepsiyası. «Dəqiq vaxtında» logistik konsepsiyası.	1 (Fəsil 1, səh. 26-36) 7 (elektron versiya)

		<p>Equirements/ resource planning logistik konsepsiyası. «Lean production» mikro-logistik konsepsiyası. Sair logistik konsepsiyalar. Logistikanın idarə edilməsinin əsas məsələləri. Logistika sahəsində təşkilati və funksional idarəetmə problemləri. İdarəetmə qərarları konsepsiyası. Firmalarda logistik menecmentin yeri. Logistik menecmentin marketinqlə qarşılıqlı əlaqəsi. Biznesin digər sahələri ilə logistikanın qarşılıqlı əlaqəsi. Logistikada tələb və sifarişin idarə olunması. DCM, DDT konsepsiyaları. Müştəri Xidmətləri. Ehtiyatların idarə edilməsi. Müəssisədə mövcud axın proseslərinə logistik yanaşma. Material axını anlayışı. Maliyyə axınları. İnformasiya axınları. Xidmət axınları. Axınların idarə olunması</p>	
3.	Logistikada strategiya və planlaşdırma	<p>Logistikada strategiya anlayışı və onun rolu. Logistik strategiya və onun həyata keçirilməsi mexanizmi. Əsas logistik strategiyalar: ümumi logistik xərclərin minimallaşdırılması strategiyası; logistik servisin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması strategiyası. Logistik infrastruktur investisiyaların minimallaşdırılması strategiyası. Logistik outsorsinq strategiyası. Strateji planlaşdırmanın əsasları. Strateji planlaşdırma konsepsiyası, mərhələləri. Logistikada qiymətyaranma strategiyası. Logistik missiya və korporativ strategiya (logistik missiya – strategiya – texnologiya – biznes-proses və s.). Logistik strategiyanın səviyyələri. Logistikanın göstəricilər sistemi. Strategiyanın qiymətləndirilməsi metodları: investisiyaların effektivliyi əsasında qiymətləndirmə metodu; balanslaşdırılmış göstəricilər sistemi əsasında strategiyanın qiymətləndirilməsi metodu; ekspert qiymətləndirmələri metodu; imitasiya modelləşdirilməsi metodu; kombinə olunmuş proqnoz metodu və digərləri</p>	<p>1 (Fəsil 3, səh. 59-69)</p> <p>7 (elektron versiya)</p>
4.	Logistikada təşkilati və idarəetmə məsələləri	<p>Müəssisədə logistika idarəetmə konsepsiyası. Müəssisədə material axınının idarə edilməsinə ənənəvi yanaşma və logistik yanaşma. Müəssisənin təşkilati strukturunda logistika xidməti. Logistika sahəsində təşkilati məsələlər. Logistikanın idarə edilməsinin əsas məsələləri. Logistika sahəsində təşkilati və idarəetmə problemləri. Firmalarda logistik menecmentin yeri. Logistik menecmentin marketinqlə qarşılıqlı əlaqəsi. Logistika fəaliyyətlərinin fraqmentasiyası və ya vahid olması dərəcəsi. Logistikanın effektivliyi. Logistika üçün təşkilati struktur və logistika üçün təşkilati dizayn. Firma daxilində logistikanın təşkili. Logistika menecerlərinin üzləşdiyi ümumi idarəetmə məsələləri:</p>	<p>1 (Fəsil 4, səh. 79-89)</p> <p>7 (elektron versiya)</p>

		məhsuldarlığa, keyfiyyətə, riskə, davamlılığa və mürəkkəbliyə xüsusi diqqət yetirilməsi. Logistika sahəsində müxtəlif təşkilatı və idarəetmə məsələlərinin müasir logistik fəaliyyətə təsiri	
5.	Təchizat zəncirinin mahiyyəti və təchizat zəncirində logistikanın rolu	Təchizat zəncirinin idarə edilməsi (SCM) konsepsiyasına ümumi baxış. Logistika – təchizat zəncirinin idarə edilməsinin (SCM) əsas hissəsi kimi. Logistika funksiyasının SCM üçün əhəmiyyəti. Logistikanın istənilən təchizat zəncirinin səmərəlilik səviyyəsinə nail olmaq üçün həlledici rolu. Təchizat zəncirinə inteqrasiya yanaşmaları. Təchizat zəncirinin idarə edilməsi və satınalma loqistika idarəetməsi ilə ayrılmaz əlaqəsi. Təchizat zəncirinin idarə edilməsində logistika və digər funksional sahələrlə iş proseslərinin inteqrasiyası. Təchizat zəncirinin təşkil edən təşkilatlararası əlaqələr şəbəkəsinin strukturunun təmin edilməsi	1 (Fəsil 5, səh. 96-108) 7 (elektron versiya)
6.	Satınalma logistikası və məhsul keyfiyyətinə nəzarət	Satınalma logistikasının mahiyyəti və vəzifələri; potensial təchizatçıların qiymətləndirilməsi üçün meyarlar. Təchizatçı seçimi problemi. Təchizatçının seçimi – təchizat logistikasının səmərəliliyinin təmin edilməsinin mühüm vəzifələrdən biri kimi; onun həllinin əsas mərhələləri: təchizatçılar haqqında məlumatların toplanması; təchizatçı seçim meyarları əsasında alınan məlumatların təhlili; təchizatçı seçimi haqqında qərar. İşgüzar əlaqələr qurulmuş şirkətlər arasından seçim. Müvafiq bazarın axtarışı və təhlilinin nəticələrinə əsasən yeni təchizatçının seçilməsi. Komponentlərin və giriş materiallarının alınmasında qlobal mənbələr, əhatə dairəsi. Qlobal mənbələrdən məsafələrə görə daşınma və saxlama xərcləri arasında uyğunluq. Davamlı satınalma, sosial məsuliyyətli satınalma. Satınalmaların planlaşdırılması. Tələbatların və imkanların təhlili. Satınalmaların optimallaşdırılması. Satınalma metodunun müəyyənləşdirilməsi. Mal göndərişinin kəmiyyət və keyfiyyət təhlilinin şərtləri və istiqamətləri. Satınalma metodları. Təchizat logistikasında keyfiyyətin idarə olunması	1 (Fəsil 6, səh. 114-123) 7 (elektron versiya)
7.	İstehsal prosesləri logistikası	İstehsal logistikasının konsepsiyası, məqsəd və vəzifələri. İstehsal prosesi və istehsal sistemi. İstehsalat logistikasının əsas anlayışları. İstehsaldaxili logistika sistemlərinin fəaliyyət prinsipləri. Məhsulun həyat dövrünün mərhələləri. Məhsulun həyat dövrü ilə bağlı marketinq, əməliyyat və logistika idarəetməsinin əsas qərarları. Məhsulun həyat dövrünün logistika dövrünə təsiri. Logistika yanaşmasının istehsalda tətbiqinin səmərəliliyi. Mal istehsalı sistemlərində material axınları. Satınalma logistikasında material axınları. Material axınlarının idarə	10 (Fəsil 4, səh. 89-111)

		edilməsinə müxtəlif yanaşmalar. Material axınlarının idarə edilməsinə ənənəvi və logistik yanaşmaların müqayisəsi. Material axınlarının idarə edilməsinin həllində çoxvariantlılıq. İstehsalat muəssisəsi daxilindəki logistika prosesi – materiallar, davamlı işlər və bitmiş məhsullar daxil olmaqla fiziki logistika axınları kimi. İstehsal logistikasında «itələmə» və «dartma» Pull/Push strategiyaları	4 (bölüm 4) 7 (elektron versiya)
8.	Bölüşdürmə, satış logistikası və marketinq siyasəti	Bölüşdürücü logistika konsepsiyası, məqsədləri, vəzifələri, məqsədi. Bölüşdürücü logistika ilə ənənəvi marketinq və satış arasındakı əsas fərq. Bölüşdürücü kanallar və malların hərəkəti. Logistik vasitəçilik, logistik vasitəçinin xidmətlərindən istifadənin məqsədəuyğunluğu. Bölüşdürücü logistika və marketinq. Marketinq logistikası. Sifarişlərin idarə edilməsi: sifariş dövrünün tərkib hissələri, sifarişlərin işlənilib emal olunması, sifarişlərin yerinə yetirilməsi. Məhsulların bölüşdürülməsi kanalları. Distribusiya və fiziki paylaşdırma. Distributiv kanallar və şəbəkələr. Bölüşdürücü (paylaşdırıcı) şəbəkələrin layihələşdirilməsinin əsas vəzifələri. Satışların planlaşdırılması və nəzarətin təşkili. Satışların optimallaşdırılması. Məhsulların və xidmətlərin satışına və yerinə yetirilməsinə çəkilən logistik xərclər. Bölüşdürmənin (paylaşdırmanın) distributiv logistikası. Logistika fiziki bölüşdürmə: onun funksiyaları və vəzifələri. Bölüşdürücü (paylaşdırıcı) mərkəzlər və anbarlar: onların sayının və yerinin optimallaşdırılması vəzifələri. Malların bölüşdürülmə kanalları və onların effektivliyi. Məhsulun bölüşdürülməsinə nəzarətin təşkili. Əks (reverse) və davamlı logistika	1 (Fəsil 9, səh. 167-181) 4 (bölüm 3) 7 (elektron versiya)
9.	Tələb (sifariş) idarəetməsi və logistik müştəri xidmətləri	Logistikada tələb və sifarişin idarə olunması. Tələbin proqnozlaşdırılması modelləri. İstehlakçı xidməti və şirkətin marketinq strategiyası üçün sifariş menecmentinin məqsədləri və əhəmiyyəti. Müasir şəraitdə sifariş dövrünün xüsusiyyətləri. Sifarişlərin işlənilib emal olunması problemləri. Sifariş axınının intensivliyinin idarə edilməsi yolları. Sifarişin ötürülməsi və işlənilməsi. Çatdırılma xidmətinin xüsusiyyətləri. Logistik xidmətin keyfiyyəti meyarları: etibarlılıq, çeviklik, müddət, rahatlıq, uyğunluq. Satışdan qabaq və satışdan sonrakı xidmətlər. Müştəri xidmətinin idarə edilməsi. Müştəri xidməti məqsədlərinin müəyyənləşdirilməsi. Müştəri xidməti səviyyəsinin ölçülməsi. Xidmətdə çatışmazlıqlar və bərpa olunma	1 (Fəsil 7, səh. 130-147) 4 (bölüm 11) 7 (elektron versiya)

10.	İnventarlaşdırma logistikası. Ehtiyatların idarə edilməsi	<p>İnventarlaşma logistikası – risklərin və xərclərin azaldılmasının əsası kimi. Ehtiyatların yığılmasının səbəbləri. Ehtiyatların təsnifatı. Ehtiyatların idarə edilməsinin nəzəriyyə və praktikasında ehtiyatların müxtəlif növlərinin fərqləndirilməsi. İnventarlaşdırma logistikanın əsas komponenti kimi. İnventar qərarları – digər biznes fəaliyyətləri üçün başlanğıc nöqtəsi kimi. İnventarlaşmanın təsnifatı. İnventarlaşma (anbar) xərcləri. Ehtiyatların yaradılması üzrə daşınma xərcləri. Sifarişlər üzrə xərclər. Ehtiyatların tam istifadə olunması (stock-out) xərcləri. İnventarlaşma logistika strategiyasının dilemması. Təchizat, istehsal, satış sahəsində ehtiyatların mövcudluğu amilləri. Ətraf mühitin dəyişməsi ilə inventarların (ehtiyatların) artım amilləri. Ehtiyatların funksiyaları: coğrafi ixtisaslaşma, resursların konsolidasiyası, tələb və təklifin tarazlaşdırılması, qeyri-müəyyənlikdən qorunma. Logistik zəncirdə ehtiyat riskləri. Ehtiyatların tükənməsinin biznes üçün təhlükələri. İnventarların (ehtiyatların) idarəetmə strategiyası. Out-Of-Stock və Overstock. İnventar idarəetməsində planlaşdırma mərhələləri. İnventarlara (ehtiyatlara) tələbatın, sifariş nöqtəsinin, sifarişin iqtisadi ölçüsünün, zamanətli ehtiyatın müəyyənləşdirilməsi. Optimal sifariş modeli. İnventarlaşmanın idarə edilməsində yaranan xüsusi problemlər. İnventarlaşmada ABC-XYZ təhlili. İnventarlaşmanın idarə edilməsinin müasir problemləri</p>	<p>1 (Fəsil 7, səh. 148-164)</p> <p>4 (bölüm 6)</p> <p>7 (elektron versiya)</p>
11.	Anbar və yük emalı logistikası	<p>Logistik sistemdə anbarların yerinə yetirdiyi əsas vəzifə və funksiyalar. Logistika sistemində anbarlaşmanın rolu. Anbarlar, paylama mərkəzləri və çarpaz yerləşdirmə (cross-docking) qurğuları arasındakı fərqlər. Anbarlarda yerinə yetirilən logistik əməliyyatlar. Müasir anbar texnologiyaları: növləri, qısa xarakteristikası. Anbar təsərrüfatının təşkili və idarə olunması. Logistik yük vahidlərinin saxlanması və daşınmasında tara təsərrüfatının əhəmiyyəti. Taraların əsas əlamətlərə görə təsnifatı: funksional təyinatı; dövretmə sayı; möhkəmlilik dərəcəsi; istehsal olunma üsulu və hazırlanma materialına görə. Yüklərin konteynerlərdə daşınmasının əsas üstünlükləri. Yük vahidlərinin daşınması üçün tətbiq olunan konteynerlərin digər nəqliyyat avadanlıqlarından fərqliliyi. Universal və ixtisaslaşdırılmış konteynerlər. Göndərmənin etibarlılığının qiymətləndirilməsi. Bazis modulu anlayışı. Paketləşdirmə. Malların yük altlıqlarında, palletlərdə yerləşdirilməsi variantları. Qablaşdırma, onun xüsusiyyətləri və növləri.</p>	<p>1 (Fəsil 7, səh. 186-199 Fəsil 11, səh. 203-218)</p> <p>4 (bölüm 7)</p> <p>7 (elektron versiya)</p>

		Qablaşdırmanın yerinə yetirdiyi funksiyalar. Qoruyucu qablaşdırma. Markalanma. Anbarların idarə olunması sistemi (Warehouse Management System, WMS) və onun iş prinsipi. Anbarların səmərəli fəaliyyətinin təşkil olunması metodları. Anbarın yerinin seçilməsi, onun növünün və ölçüsünün müəyyənləşdirilməsi	
12.	Nəqliyyat logistikası	Nəqliyyat logistikasının əsasları. Nəqliyyat – logistika sistemlərində material axınının əsas ötürücüsü kimi. Nəqliyyat logistikasının konsepsiyası, mahiyyəti, vəzifələri. Nəqliyyatın növləri və tipləri, onların xüsusiyyətləri. Müxtəlif növ nəqliyyat sistemlərinin üstünlükləri və çatışmazlıqları. İntermodal və multimodal daşınmalar. Nəqliyyat vasitələrinin müxtəlif növlərinin seçiminin qiymətləndirilməsinin üç əsas amili - çatdırılma etibarlılığı, çatdırılma müddəti və çatdırılma dəyəri. Yüklə daşınması, daşınmaların növləri. Daşınma etibarlılığı. Yüklə daşıyanın seçilməsi. Məhsul çatdırılması sistemi. Yüklə paylama mərkəzinin seçilməsi. Daşınma dəyəri. Daşınmaların planlaşdırılması və təşkili. Daşınmaların marşrutlaşdırılması. Nəqliyyat tarifləri: ümumi, müstəsna, yerli, onların tətbiqi qaydaları. Logistika elementi kimi yüklə vahidi konsepsiyası. Təchizat zəncirlərində nəqliyyatın təşkili və idarə edilməsi	1 (Fəsil 12, səh. 223-235 Fəsil 13, səh. 242-259) 7 (elektron versiya)
13.	Beynəlxalq daşınmaların tənzimlənməsi və gömrük logistikası	Beynəlxalq nəqliyyat əməliyyatlarının mahiyyəti və əsasları. Beynəlxalq nəqliyyat qanunvericiliyinin əsasları. Beynəlxalq dəniz daşınmaları, beynəlxalq dəmir yol daşınmaları, beynəlxalq avtomobil daşınmaları, beynəlxalq hava daşınmaları, nəqliyyat konvensiyaları (Brüssel konvensiyası (Haaqa və Hamburq qaydaları), Afina konvensiyası, Bratislava sazişi). Beynəlxalq daşınmaların təşkili. Birbaşa beynəlxalq daşınmalar, yüklərin intermodal (qarışıq) daşınmaları, nəqliyyat xidmətləri üzrə dünya bazarı. Yüklə daşınması müqaviləsi. INCOTERMs-dən kommərsiya praktikasında istifadə. Beynəlxalq daşınmalar zamanı sığorta əməliyyatları. Risklərin məzmunundan asılı olaraq logistik sığortalanmanın növləri. Yüklərin gömrük rəsmiləşdirilməsi. Beynəlxalq loqistika fəaliyyətində malların təsviri və kodlaşdırılması sistemi. Beynəlxalq loqistika fəaliyyətində malların mənşəyinin müəyyənləşdirilməsi meyarları. Beynəlxalq logistikanın əsas aspektləri və beynəlxalq hüquqi tənzimlənmə. Makromühitin amillərinin (siyasi, iqtisadi və mədəni) beynəlxalq logistika üçün təsirləri və problemləri.	1 (Fəsil 12, səh. 263-280) 7 (elektron versiya)
14.		Logistikanın funksional sahələrində informasiya dəstəyi. İnformasiyaların effektiv və səmərəli	1 (Fəsil 12, səh. 40-54)

	<p>İnformasiya logistikası</p>	<p>istifadəsinin logistika və təchizat zəncirinin idarə edilməsi üçün faydaları: təchizat zəncirində daha çox bilik və görünlük; təchizat zəncirindəki dəyişkənliyi azaltma; müəssisə resurslarının planlaşdırılması (ERP) sistemləri vasitəsilə istehsal, marketinq və paylamanın daha yaxşı koordinasiyası; sifariş emalının sadələşdirilməsi və təhvil vaxtının azaldılması. İnformasiya idarəetmə sistemlərinin ümumi növləri. Logistik informasiya sistemlərinin qurulmasının prinsipləri və konsepsiyası. Müvafiq loqistika tətbiqlərində məlumat idarəetmə sistemlərinin ümumi növləri: qlobal yerləşdirmə sistemləri, elektron məlumat mübadiləsi, xüsusi proqram təminatı və müəssisə resurslarının planlaşdırılması sistemləri. İnternetin logistikanın inkişafına təsir istiqamətləri: onlayn pərakəndə satış (online retailing), bulud hesablamaları (Cloud Computing), elektron satınalmalar (e-procurement) və Əşyaların İnterneti (IoT). Malların nömrələnməsi sistemi standartlarının təkamülü. Barkod, QR-kod və digər texnologiyalardan istifadə olunması. Malların avtomatlaşdırılmış bar-kod (ştrix-kod) sistemindən istifadə edilməsi təcrübəsi. Beynəlxalq ştrix-kod sistemləri. Logistik təchizat zəncirində paket və yüklərin radio tezlikli eyniləşdirmə (RFID) ilə müəyyən edilməsi. Nəqliyyatın izlənməsinin, rabitənin və dispetçerləşdirilməsinin informasiya sistemi. Peyk rabitə və naviqasiya sistemləri. Qlobal yerləşdirmə sistemləri (GPS). Sənaye və ticarət şirkətlərinin logistik sistemlərində istifadə olunan əsas proqram məhsulları. Logistik biznes proseslərini dəstəkləməsində informasiya sistemlərinin seçimi problemləri</p>	<p>7 (elektron versiya)</p>
<p>15.</p>	<p>Azərbaycanda logistik servis sistemi və beynəlxalq logistika şəbəkəsinə inteqrasiya</p>	<p>Azərbaycan iqtisadiyyatında logistikanın rolu. Dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya prosesində logistik mərkəzlərin, parklar və infrastrukturların rolu. Logistik mərkəzlərin fəaliyyətində informasiya təminatının koordinasiyası. Azərbaycanda logistik infrastrukturların inkişafına ehtiyac və zərurətin artması. Logistika xidmətlərinin dəyərinin və vaxtının azaldılması qlobal strateji üstünlüyün əsas amilləri kimi. Avadanlıq və materialların tədarükçüləri və beynəlxalq daşıma şirkətlərinin logistik xidmətlərdən faydalanma imkanı. Xəzərdən Türkiyəyə keçidlərin, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun və Ələt limanının tikintisinin başa çatdırılması. Şərqi, Mərkəzi və Cənubi Asiya ilə Avropa arasında ticarət üçün potensial tranzit marşrutun yaranması. Azərbaycanda Heydər Əliyev Beynəlxalq Hava Limanında soyuducu</p>	<p>7 (elektron versiya)</p> <p>13</p> <p>14</p>

		anbar və müasir yük terminalı vasitəsilə hava ilə yükdaşıma obyektlərinin genişləndirilməsi. Hava yükdaşıma obyektlərinin Azərbaycanın avtomobil, liman və dəmir yolu infrastrukturu ilə tamamlanması. Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi. TRACECA dəhlizinin Azərbaycan seqmentinin bütün əsas yol xətlərinin Ələtdə kəsişməsi. Bakı Limanının dörd əsas beynəlxalq dəmir yoluna çıxışı: Bakı-Rusiya; Gürcüstan-Qara dəniz-Türkiyə (Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu); cənub-qərb İran-Türkiyə; Azərbaycanın İranla sərhədi - cənubdan Astaraya dəmir yolu. Ələt liman kompleksinin dəmir yolu və avtomobil qovşağında yerləşməsi və multimodal şimal-cənub və şərq-qərb tranzitinə geniş imkanlar. Limana bitişik azad ticarət zonası tərəfindən şirkətlərə vergi və gömrük güzəştlərinin təklifi	
Yekun imtahan			

XII. Seminar-məşğələlər: hazırlıq və qiymətləndirmə

Seminar-məşğələ dərslərində tələbə öz fikirlərini məntiqi ardıcılıqla ifadə və izah etməyi, habelə arqumentlərlə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Buna nail olmaq üçün tələbə:

- 1) Seminar məşğələsinin hər bir mövzusu üzrə müzakirəyə çıxarılan suallarla diqqətlə tanış olmalı
- 2) Müvafiq mühazirə materiallarını diqqətlə öyrənməli
- 3) Mövzu üzrə tövsiyə edilən ədəbiyyatı oxumalı və öyrənməli
- 4) Seminar məşğələsində müzakirəyə çıxarılan hər bir sual üzrə qısa çıxış hazırlamalı
- 5) Mövzu üzrə verilən praktik tapşırıqları və məsələləri yerinə yetirməklə praktik bacarıqlara yiyələnəməlidir.

Tələbənin məşğələdəki hər bir cavabı 10 ballıq sistem üzrə 0-10 bal arasında (maksimum 10 bal olmaqla) qiymətləndirilir. Semestrin sonunda smestr ərzində tələbənin bütün cavab balları toplanır və tələbənin cavablarının ümumi sayına bölünməklə orta qiymət (bal) hesablanır.

Seminarlar frontal sorğu, yazılı tapşırıqlar, testlər, keyslər və tələbələrin hazırladıqları prezentasiyalar üzrə keçirilir.

XIII. Fənn üzrə kurs işi

Fənn üzrə kurs işi nəzərdə tutulmayıb

XIV. Sərbəst işlər: tələblər və qiymətləndirmə

Fənn üzrə sərbəst işlər (qrup işləri) nəzərdə tutulmayıb

XV. Fənn üzrə qiymətləndirmə

	<i>ballar</i>	<i>faizlə</i>
Tələbələrin sərbəst (qrup) işinə görə	–	–
Seminar-məşğələ və ya laboratoriya dərslərin nəticələrinə görə	20	20 %
Ara imtahan	30	30 %
Yekun imtahan	50	50 %
Semestr nəticəsinə görə – cəmi:	100	100 %

Semestr nəticəsinə görə qiymətləndirmə (imtahan və imtahana gədər toplanan ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	çox yaxşı	B
71-80 bal	yaxşı	C
61-70 bal	kafi	D
51-60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

Tələbənin topladığı yekun bal 51 baldan aşağı olduqda (yəni onun biliyi “qeyri-kafi” qiymətləndirildikdə) tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır.

Tərtib etdi:

Məhərrəm Əkbərov, dos., i.e.n.

